

Medicinsk utredning av allergi och
annan överkänslighet –
**Utredning av hudbesvär i
arbetslivet**

Johanna Bråred Christensson

Yrkes- och miljödermatologiska mottagningen Hudkliniken, Sahlgrenska Universitetssjukhuset

Dermatokemi och hudallergi, Inst för kemi och biokemi, Göteborgs Universitet

UNIVERSITY OF
GOTHENBURG

Hudbesvär i arbetslivet har många former...

- hudsjukdomar finns med på arbetstid...

- en del arbetsplatser och exponeringar kan bidra till hudsjukdomar

Hudbesvär i arbetslivet:

- Eksem –icke-allergiskt och allergiskt
- Acne : olja, flottyr, stekos

- Mjälleksem
- Rosacea, ”rosenfinnar”
- Nässelutslag

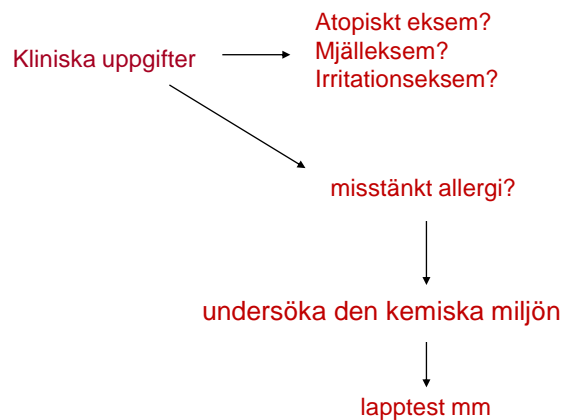
Eksem

- Inflammatorisk sjukdom i huden
- Rodnad, knottror, sår, ... KLÅDA

- Atopiskt eksem: torr hud, ass till allergi, astma
- böjveckseksem → olika utseende i olika åldrar
- Mjälleksem
- Nummulärt (mynt-)eksem
- M fl

Utredning av eksem i arbetslivet

- icke-allergiskt
- allergiskt

Utredning av eksem

Irritativt eksem är en uteslutningsdiagnos om ingen misstanke på kontaktallergi framkommer

Kända kontaktallergen

- 4000 identifierade kontaktallergen
- Syntetiska eller naturligt förekommande ämnen
- De allra vanligaste:
  - Metaller (nickel, kobolt, krom)
  - Parfymämnen
  - Konserveringsmedel

7

Exponering för ”kemikalier” på huden

- Vardagsföremål – smycke, knappar, gem, nycklar
- Kosmetika – parfym, deodorant, krämer, tvålar, solskyddsmedel, nagellack
- Kläder, skor – färg, garvningsmedel
- Gummiföremål- handtag, gymredskap
- Växter och naturprodukter
- Utvärtes medicin, plåster
- Yrkesrelaterade kemikalier

...försämring kan komma efter 1-5 dagar!!

8

Yrkesexponering

- Tandläkare, tandsköterskor- akrylater, eugenol, kolofonium
- Frisörer- hårfärg, blekmedel, permanentvätskor
- Målare- konserveringsmedel i färg, spackel
- Montörer mm- akrylater i tätningssmedel
- Tryckeri- akrylater, konserveringsmedel
- Sjukvård- omläggingsmaterial, lanolin, gummi i op handskar
- Florister- växtextrakt
  - ...och för alla: tvål, rengöringsmedel, lösningsmedel mm
  - vatten

9

Kontaktallergi – kliniska symtom

- Kan ofta ej skiljas kliniskt från andra eksem genom utseende...men kanske genom förlopp o lokalisation
- Kommer/förrärras vid viss exponering
- Uppstår 1-5 dagar efter exponering

10

Lapptestning

- Diagnostisera kontaktallergi
- Basserien: 30 platser
  - Flera mixer
- Vaseline- eller vattenberedning

11

Basserien skall spegla allmän omgivning

- Metaller: nickel, krom, cobalt
- Gummi-kemikalier: mixer
- Konserveringsmedel
- Övriga kräm-/salv-beståndsdelar: cortisonämnen, bakteriedödande ämnen, ullfett, lokalbedövning
- Välldoftande ämnen: perubalsam, fragrance-mixer, lichensyre-mix
- Klistrigt: kolofonium, PTBF, epoxyharts, PFR2
- Övrigt: Hårfärg (PPD), Sesquiterpenlaktone (SL) mix

12

Lapptestning

- Speciella testpaneler vid vissa yrken
- Egna produkter, sdä
- Spädningsserier

- Säkerhetsdatablad

13

Anamnes vid misstanke om kontaktallergi

- Arbete: speciella moment i yrket?
- Fritid
- Speciella variationer för eksem (värre efter gym? efter vissa arbetsuppgifter? värre/bättre vid ledighet?)
- Effekt av lokalbehandling?

14

Lapptestning

- 48 timmar på ryggen
- Inte träna, inte duscha
- Exakta platser markeras

15

Lapptestning

- Avläsning dag 3-4 och dag 7
- Viktigt med två avläsningar: annars missa reaktioner
- Reaktioner graderas
- Van avläsare

16

Vanligaste kontaktallergier

- Nickel **15-20%** (blanka smycken, spännen, nycklar, gem)
- Doftämnen **~10%** (kosmetika, duschtvål)
- Konserveringsmedel **~5%** (kosmetika, duschtvål, allt vattenbaserat)
- Krom (läder, cement)

17

Relevansbedömning

- Betydelse för aktuellt eksem?
- Finns pos testämne i patientens omgivning?
- Tidigare relevans?
- Aktuell relevans? Kan ta tid att hitta!
- Okänd relevans

18

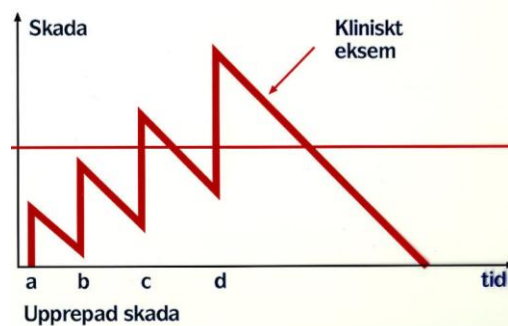
Icke-allergiskt kontakteksem, traumiterativt eksem, Irritant contact dermatitis (ICD)

- Ej specifik reaktion, ej minne
- Nötning ex tvål, vatten, rengöringsmedel
- Vissa yrken: frisör, vård, tandvård, restaurang, städning, målare, metallarbetare m fl
- Intensivt våtarbete (lite tid att läka)
- Atopiskt eksem

19

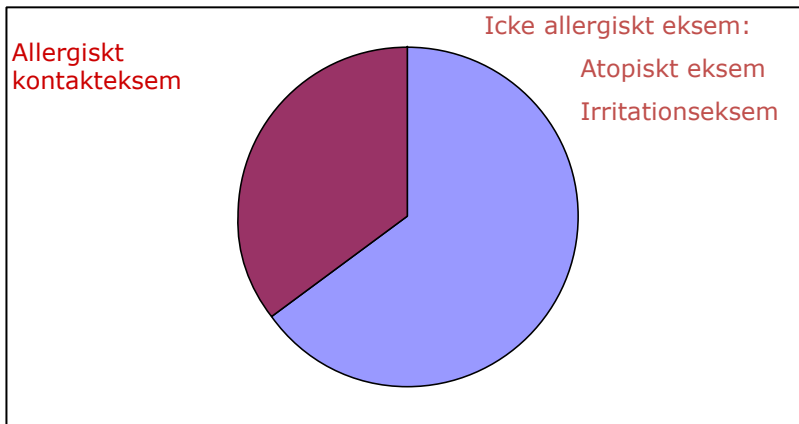
Kronisk icke-allergiskt kontakteksem (traumiterativt eksem)

- Huden hämtar sig i början men till slut kroniskt eksem
  - Tröskel kan sänkas
  - "Sensitive skin": låg tröskel, lång återhämtningstid → mer benägen för irritationseksem

20

Handeksem

21

Vanligt i yrkeslivet: handeksem

- Point prevalence 4%
- Ettårsprevalens 10%
- Speciellt utsatta: kvinnor, atopiskt eksem, kontaktallergi, våtarbete

Thyssen et al. *Contact Dermatitis* 2010;62:75-87

22

Jobbafrisk.se

English

Hem
Om oss
Fakta
Frågor & svar
Ordförklaringar
Jobbguide
Videoklipp
Beställ material

Jobbguide Friskyrken Riskyrken Risknivåer
🖨️ 💬 ⭐

Frisör

Risknivå för yrket: ⚠️ ⚠️ ⚠️

Att klippa sig i fingret är inte den största faran

Frisör är för många ett drömyrke. Men frisöryrket är tyvärr inte helt riskfritt. Det är inte de vassa saxarna som är den största faran, utan risken för handeksem eller allergier.

Vilka är riskerna?

En frisör kommer i kontakt med många produkter som kan vara allergiframkallande, till exempel hårfärger, permanentvätskor, blekmedel och schampo. Även kontakt med vatten och tvål kan framkalla olika former av eksem. Huden blir torr, röd och fjällig med sprickor och blåsor som kliar.

Förebygg och undvik

Det finns knep för att minska risken att drabbas av [eksem](#). Det viktigaste, och kanske enklaste sättet, är att [skydda huden](#) genom att flera gånger om dagen smörja in händerna med uppjuktande kräm. Använd också tunna skyddshandskar så ofta det går. Tyvärr kan även gummi kan leda till eksem vid mycket hudkontakt.

Om du vet att du är allergisk mot ett visst ämne ska du naturligtvis undvika att arbeta med produkter som innehåller detta.

Sök

[Söktips](#)

Jobbguide

Läs om olika yrken, problem och möjligheter.

23